

Sociální práce s rodinou 12

PHDR. HANA PAZLAROVÁ PH.D

Co nás dnes čeká

- Rodina ohrožující dítě
- Co dítě ohrožuje?

- Zanedbávání
- Zneužívání
- Týrání

Zanedbávání

- Nejrozšířenější forma nevhodného zacházení s dítětem
- dlouhodobé selhání v poskytování péče přiměřené potřebám a věku dítěte

Zanedbávání fyzických potřeb

- nedostatečná či nevhodná základní péči (výživu, oblečení, bezpečné prostředí).
- nedostatečný dohled nad dítětem či opuštění dítěte.
- zanedbávání zdravotní péče zahrnuje absenci preventivní i akutní lékařské péče, zanedbávání pokynů lékařů, nepodávání potřebných léků nebo nedodržování léčebných procedur

Zanedbávání psychických potřeb

- nedostatek pozitivních citových vazeb, odmítání nebo ignorování dítěte
- neposkytování vhodných podnětů pro rozvoj dítěte v dostatečné míře,
- vytváření atmosféry strachu.
- podpora dítěte ve společensky nepřijatelných aktivitách,
- sociální izolace od přirozeného prostředí je považována za zanedbání psychických potřeb.

Zanedbávání vzdělávacích potřeb

- nedostatečná podpora dítěte na standardní vzdělávací dráze podle jeho individuálních možností a potřeb.
- pečovatel nezajistí pravidelnou docházku dítěte do školy,
- neposkytuje mu vhodné podmínky pro školní přípravu, event. zvolí vzdělávací instituci nevhodnou vzhledem k potřebám dítěte.
- nedostatek přiměřeného a vhodného výchovného působení.

Sexuální zneužívání

- nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu nebo podnětům se sexuálním podtextem.
- dotykové sexuální zneužívání - pohlavní styk vaginální, orální i anální a jiné kontaktní sexuální aktivity
- bezdotykové aktivity - nucení dítěte k přítomnosti u sexuálních aktivit dalších osob, vystavení dítěte pornografii, verbální sexuální návrhy, výroba pornografie
- komerční sexuální zneužívání dětí - dětská pornografie a dětská prostituce vč. sexuální turistiky

Varovné příznaky

- Fyzické – oděrky, otoky, hematomy, trhliny, záněty
- Bolesti břicha resp. podbřišku

- Nestřídmá masturbace
- Předčasně zahájený pohlavní život, promiskuita
- Noční pomočování
- Poruchy příjmu potravy

Nespecifické příznaky

- lítostivost, plačtivost;
- smutek, apatie, deprese; rozladěnost
- vztek, hněv, agrese;
- obranné reakce,
- sociální izolace, stranění se kamarádů;
- zhoršený školní prospěch;
- útěky z domova, záškoláctví;
- poruchy spánku a rozmanité tělesné obtíže;
- užívání drog a delikventní chování.

Projevy v chování

- nezájem o dění v jeho okolí;
- vyhýbání se kontaktům s lidmi, včetně jeho vrstevníků;
- zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými, včetně vyhýbání se situacím, kdy je dítě samo s dospělým;
- vyhýbání se školním a mimoškolním aktivitám;
- agresivní napadání vrstevníků;
- vyhýbání se situacím zahrnující svlékání;
- potíže se soustředěním ve škole
- informovanost o sexu, která neodpovídá věku a zralosti dítěte;
- pokusy o sebevraždu, sebepoškozování;

Následky - krátkodobé

- Somatické obtíže
- bolest, smutek, vztek, hanba, zvýšená úzkost, lítostivost, strach,
- pocit viny, deprese a nízká sebeúcta
- dítě přestává důvěřovat dospělým.

Následky - dlouhodobé

- Obtíže s důvěrou
- Obtíže se sebehodnocením
- Obtíže při dosahování úspěchu
- Obtíže ve společenském kontaktu
- Obtíže v intimním životě

-
- Dlouhodobé následky sexuálního zneužití záleží na osobnostní struktuře každého zneužitého člověka,
 - na jeho vztahu k pachateli sexuální agrese, délce trvání, po jakou dobu byl sexuálně zneužíván,
 - schopností se vyrovnávat se stresem,
 - na tom zda se svěřil a vyhledal pomoc, zejména pak jestli se mu dalo očekávané sociální podpory od matky,
 - na tom zda byl sekundárně viktimizován v průběhu odhalení, krizové intervence a terapie
 - na tom, jak se zachovalo jeho okolí a rodina.

Co dítě učit?

- Dítě je pánem svého těla.
- Naučit se identifikovat, která místa těla jsou jenom privátní.
- Děti se mohou dotýkat svých privátních míst, ale v soukromí.
- Mohou se jich dotýkat také lékaři, zdravotní sestry a rodiče, když jde o zdraví nebo hygienu
- Jiným dospělým (starším) to nelze dovolit, zvláště tehdy, když to má být tajemství.
- Děti nesmějí být nuceny dotýkat se privátních míst jiných lidí, zvláště ne starších.
- Když to dělá někdo, kdo je starší než dítě, není to nikdy vina dítěte

Zneužívané dítě

- Chtějte informace!
- Mějte oči i uši otevřené – oznamovací povinnost
- Vyslechněte dítě, když začne mluvit. Dejte najevo, že je to v pořádku promluvit.
- Podezření konzultujte s dalšími odborníky
- Chraňte dítě v průběhu příp. vyšetřování
- Odborná péče je nezbytná

Fyzické týrání

- fyzické ubližování dítěti, nebo nezabránění, aby dítěti bylo ubližováno či dítě jinak trpělo
- Nepřiměřené fyzické trestání x tělesné tresty ?????

Psychické týrání

- je hrubé a záměrné neuspokojování psychických potřeb dítěte vedoucí k poškození jeho osobnostního vývoje
- hrubé slovní napadání, výhrůžky,
- sociální izolace dítěte,
- vyvolávání pocitu strachu, viny,
- soustavné znevažování či zesměšňování osobnosti dítěte.
- přítomnost dítěte u vážných konfliktů doma nebo domácího násilí

Šikana

- slovní nebo fyzické napadání osoby, která je vůči agresorovi slabší, nebo je na něm závislá.
- Zahrnuje ponižování, zesměšňování, vynucování služeb, peněz nebo věcí, vynucování nepřiměřených úkolů nebo činností.

-
- **Systemové týrání**
 - **Sekundární viktimizace**

Strategie práce s rodinou

- Důkladné prověření podezření
- Spolupráce se zdravotníky
- Posouzení náhledu pečující osoby – šance na změnu?
- Osobní a rodinná historie - traumata
- Ohrožení špatnými podmínkami = změna podmínek, nikoliv odebrání dítěte

Podpora dítěte

- Zajištění bezpečí a naplnění základních potřeb – eliminace nebezpečí
- Zhodnocení zdravotního stavu
- Posouzení psychického stavu

Rozhovor s dítětem

- Pouze jeden výslech provedený vyškoleným profesionálem a zaznamenaná na video
- Možná přítomnost státního zástupce
- Zamezení sekundární viktimizace
- Podpora blízké neohrožující osoby

Práce s rodičem

V závislosti na vážnosti situace – bezpečí dítěte je priorita

Podpora rodičovských kompetencí (VTI)

Terapeutická podpora

Dohled, kontrola